

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวพุทธ เรื่อง ดนแบบชาวพุทธ สำหรับ วัดเขาติน อำเภอดมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาความต้องการพื้นฐานในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม การสร้างหลักสูตร ฝึกอบรม การใช้หลักสูตรฝึกอบรม และการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม โดยผู้วิจัยได้ นำเสนอการสรุป สารสำคัญ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวพุทธ เรื่อง ดนแบบ ชาวพุทธ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
2. เพื่อจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมยุวพุทธ เรื่องดนแบบชาวพุทธ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
3. เพื่อทดลองใช้ หลักสูตรฝึกอบรมยุวพุทธ เรื่องดนแบบชาวพุทธ สำหรับนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2
4. เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมยุวพุทธ เรื่องดนแบบชาวพุทธ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 2 ภาค เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 27,151 คน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด สุพรรณบุรี เขต 3 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลโรงเรียนใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอดมบางนางบวช อำเภอสามชุก อำเภอหนองหญ้าไซ และอำเภอด่านช้าง

กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักเรียนโรงเรียนวัดวังสำเภาลม นักเรียน โรงเรียนบ้านเขาติน นักเรียนโรงเรียนวัดกามบัว และนักเรียนโรงเรียนวัดปากดงท่าศาล ซึ่ง นักเรียนกลุ่มนี้กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 หรือช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โดยกลุ่มตัวอย่างนี้ถูกคัดเลือกมาแบบเจาะจง จำนวน 67 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ มีทั้งหมด 5 ชนิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการร่างหลักสูตร คือแบบสอบถามที่ใช้ถาม นักเรียน เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด
2. หลักสูตรฝึกอบรมยุวพุทธ เรื่อง ต้นแบบชาวพุทธ
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่องต้นแบบชาวพุทธ เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 60 ข้อ
4. แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ตามในเรื่องวัตถุประสงค์ เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมที่จัด สื่อที่ใช้ประกอบการฝึกอบรม วิทยากร เวลาที่ฝึกอบรมและบรรยากาศในการฝึกอบรม เป็นต้น
5. แบบสังเกตการปฏิบัติตน คือ แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสำหรับผู้รับการฝึกอบรม เป็นแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยจะแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. ทำหนังสือถึงโรงเรียนวัดวังสำเภาลม โรงเรียนบ้านเขาหิน โรงเรียนวัดปากดงท่าศาล และโรงเรียนวัดกาบบัว ตำบลเขาหิน อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ชี้แจงเรื่องขั้นตอนการเตรียมดำเนินงานวิจัย กำหนดนัดหมาย การประชุมชี้แจงการดำเนินงานตามโครงการ
2. ประชุมนักเรียน เพื่อดำเนินการและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานวิจัย ความสำคัญและความเป็นมาโครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรมรายละเอียดของหลักสูตรฝึกอบรม
3. พระภิกษุ สามเณร และประชาชน ในหมู่บ้านที่มีผู้ปกครองของนักเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานวิจัย ความสำคัญและความเป็นมาโครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม
4. แจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์เพื่อศึกษาความต้องการขั้นพื้นฐานและเพื่อที่จะนำมาร่างหลักสูตร
5. เก็บรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสร้างหลักสูตร

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประเมินหลักสูตรฉบับร่าง โดยผู้เชี่ยวชาญนั้น ผู้วิจัยได้เลือกผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหา 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 1 ท่าน

ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรฝึกอบรม 1 ท่าน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญที่กล่าวมาข้างต้นประเมินโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

1. ประชุมนักเรียน เพื่อดำเนินการและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานวิจัย ความสำคัญและความเป็นมาโครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรมรายละเอียดของหลักสูตรฝึกอบรม
2. ดำเนินการอบรมตามหลักสูตร โดยการทดสอบก่อนการฝึกอบรม ทดสอบระหว่างฝึกอบรม คือ ทำแบบฝึกหัด ทำกิจกรรมต่างๆ ตามใบงานที่ได้รับมอบหมาย
3. เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม ผู้เข้าอบรมทำการทดสอบหลังศึกษาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง ต้นแบบชาวพุทธ สำหรับนักเรียนทั้ง 4 โรงเรียน เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร
4. ทำแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม จำนวน 20 ข้อ นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

1. นำข้อมูลที่ได้มาทดสอบ ก่อนและหลังการฝึกอบรม เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. นำคะแนนสอบถามที่ใช้วัดเจตคติ และแบบสอบถามความคิดเห็นมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม และความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง ที่มีต่อนักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรม ในเรื่องต้นแบบชาวพุทธ
3. นำข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมและแบบทดสอบหลังฝึกอบรมมาหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาความต้องการพื้นฐานในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมชาวพุทธ เรื่อง ต้นแบบชาวพุทธ ได้เก็บข้อมูลจากนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 40 คน มีเพศหญิงจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 และเพศชายจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 ส่วนใหญ่มีอายุ 11 ปี ร้อยละ 22.50 ในการจัดกิจกรรมหลักสูตรฝึกอบรมชาวพุทธครั้งนี้มีความต้องการผู้เข้าร่วมมากกว่า 60 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 และต้องการระยะเวลาในการฝึกอบรมครั้งนี้ จำนวน 2 คืน 3 วัน คิดเป็นร้อยละ 90 สำหรับด้านเนื้อหาผู้ตอบแบบสอบถามต้องการอบรมในหัวข้อ สู้ครอบครัวยุคใหม่ วิถีของชาวพุทธ วิถีแห่งสติและเจริญภาวนา ทำวัตรสวดมนต์แผ่เมตตา มารยาทชาวพุทธและ ศาสนพิธี การเข้าถึงพระรัตนตรัย พิธีสู่ความเป็นชาวพุทธ ทางแห่งความสำเร็จ และพิธีอธิษฐานจิตเพื่อชีวิตใหม่ ในด้านการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมชาวพุทธ นักเรียนต้องการให้ฝึกปฏิบัติในสถานที่จริง (วัด) จากวัดทิทัศน์ และแสดงบทบาทสมมติ ร้อยละ 67.50 ฟังบรรยายจากอาจารย์ ร้อยละ

97.50 และเรียนจากคอมพิวเตอร์คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนการวัดและประเมินผลในการฝึกอบรมยุวพุทธ นักเรียนต้องการวัดและประเมินผลจากการทดสอบและการสัมภาษณ์คิดเป็นร้อยละ 100.00 จากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างฝึกอบรม ร้อยละ 97.50 และจากการสอบถามและตรวจผลงานร้อยละ 70.00

2. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

โดยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวพุทธ เรื่อง ต้นแบบชาวพุทธ ประกอบด้วยโครงสร้าง ดังนี้

- 2.1 หลักการและเหตุผล
- 2.2 วัตถุประสงค์
- 2.3 แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม
- 2.4 สื่อการฝึกอบรม
- 2.5 การวัดและการประเมินผล
- 2.6 เกณฑ์การผ่านหลักสูตรฝึกอบรม

3. การใช้หลักสูตรฝึกอบรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (research and development) โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการใช้หลักสูตรฝึกอบรมออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการฝึกอบรม
- ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างดำเนินการฝึกอบรม
- ขั้นตอนที่ 3 หลังการฝึกอบรม

4. การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

4.1 ความรู้เกี่ยวกับต้นแบบชาวพุทธ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 เจตคติโดยภาพรวมของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมยุวพุทธ เรื่อง ต้นแบบชาวพุทธ อยู่ในระดับมากซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.09 คะแนน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 คะแนน

4.3 ผลการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติตนของนักเรียนระหว่างฝึกอบรม แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง สู้ครอบครัวยุวพุทธ แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง วิถีชีวิตชาวพุทธ แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง สู้เจริญก้าวหน้าและวิถีแห่งสติ แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง ทำวัตรเช้า-เย็น สวดมนต์แผ่เมตตา แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง มารยาทชาวพุทธ แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง การเข้าถึงพระรัตนตรัย แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง พิธีการปฏิบัติตนเป็นยุวพุทธ แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 เรื่อง ทางแห่งความสำเร็จ และ แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 เรื่อง อธิษฐานจิตเพื่อชีวิตใหม่ ทั้ง 9 แผนการจัดกิจกรรมภาพรวมอยู่ในระดับดี

4.4 ปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมยุวพุทธ เรื่อง ด้นแบบชาวพุทธ ดังนี้

1. ปรับแผนให้นักเรียนได้ศึกษาชีวิตดี เรื่อง เด็กดี 5 อย่าง เป็นต้น
2. ปรับแผนการจัดการฝึกอบรมให้มีเวลาที่เหมาะสมกับความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เช่น การดูชีวิตดี การเดินจงกรมของหลวงพ่ोजรัญ จิตฺตมโม โดยเพิ่มเวลามากขึ้น เป็นต้น
3. ปรับกิจกรรมในตอนเช้าของทุกวัน จากที่เป็นกิจกรรมออกกำลังกายประกอบสมาธิ ก็เป็นเพิ่มการเดินจงกรมเข้าไปด้วย
4. ปรับกิจกรรมในวันที่สองช่วงเวลา 17.00 – 19.00 น. เป็นช่วงเวลา 18.50 – 20.00 น. ในการสวดมนต์ทำวัตรเย็น

อภิปรายผล

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวพุทธ เรื่อง ด้นแบบชาวพุทธ ได้เก็บข้อมูลจากนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 40 คน มีเพศหญิงจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 และเพศชายจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 ส่วนใหญ่มีอายุ 11 ปี ร้อยละ 22.50 ในการจัดกิจกรรมหลักสูตรฝึกอบรมยุวพุทธครั้งนี้มีความต้องการผู้เข้าร่วมมากกว่า 60 คน คิดเป็น ร้อยละ 62.50 และต้องการระยะเวลาในการฝึกอบรมครั้งนี้ จำนวน 2 คืน 3 วัน คิดเป็น ร้อยละ 90.00

สำหรับด้านเนื้อหาผู้ตอบแบบสอบถามต้องการอบรมในหัวข้อ สู้ครอบครัวยุวพุทธ วิถีของชาวพุทธ วิถีแห่งสติและเจริญภาวนา ทำวัตรสวดมนต์แผ่เมตตา มารยาทชาวพุทธและศาสนพิธี การเข้าถึงพระรัตนตรัย พิธีสู่ความเป็นยุวพุทธ ทางแห่งความสำเร็จ และพิธีอธิษฐานจิตเพื่อชีวิตใหม่ ในด้านการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมยุวพุทธ นักเรียนต้องการให้ฝึกปฏิบัติในสถานที่จริง (วัด) จากวัดทิทัศน์ และแสดงบทบาทสมมติ ร้อยละ 67.50 ฟังบรรยายจากอาจารย์ ร้อยละ 97.50 และเรียนจากคอมพิวเตอร์คิดเป็นร้อยละ 100.00 การวัดและประเมินผลในการฝึกอบรมยุวพุทธ นักเรียนต้องการวัดและประเมินผลจากการทดสอบและการสัมภาษณ์ คิดเป็นร้อยละ 100 จากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างฝึกอบรม ร้อยละ 97.50 และจากการสอบถามและตรวจผลงานร้อยละ 70.00

2. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

โดยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวพุทธ เรื่อง ด้นแบบชาวพุทธ ประกอบด้วย โครงสร้าง ดังนี้ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร แนวการจัดกิจกรรม ฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การวัดและการประเมินผล และเกณฑ์การผ่านหลักสูตร ถือได้ว่าครบองค์ประกอบหลักของหลักสูตร ในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรที่ได้มาจากการศึกษาข้อมูล

พื้นฐานของนักเรียน จากการศึกษาปรัชญา ทฤษฎีการเรียนรู้ และจากงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม และเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นต้นแบบชาวพุทธ ถือได้ว่าเป็นแนวคิดหลักในการกำหนดหลักการหลักสูตร จุดมุ่งหมายหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการฝึกอบรม และแนวทางการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นไปตามหลักการของการพัฒนาหลักสูตรที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โพธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง (2536, บทคัดย่อ) งามอาจ พงษ์พิสุทธิ์บุปผา (2541, บทคัดย่อ) สุภากร คำสิงห์นอก (2543, บทคัดย่อ) สมพร หวานเสร็จ (2545, บทคัดย่อ) มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2546, บทคัดย่อ) และพระมหาประนอม ทองไพบูลย์ (2549, บทคัดย่อ)

3. การใช้หลักสูตรฝึกอบรม

3.1 จากผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ต้นแบบชาวพุทธ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ค่าเฉลี่ยคะแนนการทดสอบก่อนการฝึกอบรมและคะแนนหลังการฝึกอบรมชาวพุทธ เรื่อง ต้นแบบชาวพุทธ เท่ากับ 29.67 คะแนน และ 45.73 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.09 คะแนน และ 6.97 คะแนน ตามลำดับ กล่าวได้ว่า นักเรียน สามารถทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์ประเมินร้อยละ 80 ครบทุกคน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียน ได้รับการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมที่มีกระบวนการฝึกอบรม และมี สื่อประกอบการฝึกอบรมที่มีคุณภาพ เห็นได้จากการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม เน้นการจัดการฝึกอบรมที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล และนอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจและแนวคิดทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้ (constructivism) ทำให้ นักเรียน สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมพร หวานเสร็จ (2545, หน้า 59) และพระมหาประนอม ทองไพบูลย์ (2549, บทคัดย่อ) กล่าวว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีโอกาสได้เรียนรู้ใน สิ่งที่ตนเองสนใจใคร่รู้ ในบรรยากาศที่เป็นมิตรและมีอิสระในการเรียนรู้ และสอดคล้องกับแนวคิด สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2541, บทคัดย่อ) ที่เสนอว่า การเรียนรู้โดยมีแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นตัวผลักดันจะทำให้การเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจใคร่รู้ในบรรดาเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันและได้รับการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการเรียนรู้ เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีกำลังใจและความพยายามในการเรียนรู้มากขึ้น ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้จากการฝึกอบรมครั้งนี้อย่างมาก สอดคล้องกับข้อเสนอของ ทิศนา ขัมมณี (2545, ม.ป.ท.) ที่สรุปเกี่ยวกับการ ช่วยเหลือกันในการสร้างองค์ความรู้ของบุคคล ว่าบุคคลที่มีพัฒนาการด้านสติปัญญาไม่ เท่าเทียมกันหรือยังไม่สามารถพัฒนาสติปัญญาให้ถึงขีดของศักยภาพสูงสุด สามารถพัฒนาสติปัญญาให้ก้าวถึงศักยภาพสูงสุดได้ โดยการช่วยเหลือของบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถมากกว่า ทำให้สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการได้ในที่สุด ซึ่งกรณีของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนี้ ก็เช่นกัน แต่ละบุคคลย่อมมีระดับสติปัญญาที่แตกต่างกัน การได้เรียนรู้ร่วมกัน และได้รับการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการเรียนรู้ จึงส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ในเรื่องสุทธอภีร์ชาวพุทธ วิถีชีวิตชาวพุทธ สุขเจริญภาวา

และวิถีแห่งสติ ทำวัตรเช้า-เย็น สวดมนต์แผ่เมตตา มารยาทชาวพุทธ การเข้าถึงพระรัตนตรัย พิธีการปฏิญาณตนเป็นชาวพุทธ ทางแห่งความสำเร็จ และอธิษฐานจิตเพื่อชีวิตใหม่ สามารถทำแบบวัดความรู้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกคน

3.2 จากการประเมินด้านเจตคติโดยภาพรวมของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมชาวพุทธ เรื่อง ต้นแบบชาวพุทธ อยู่ในระดับมากซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.09 คะแนน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 คะแนน ทั้งนี้เนื่องมาจากเนื่องจากการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมได้ใช้หลักการเรียนรู้ อย่างมีอิสระ เรียนรู้ โดยมีแรงจูงใจภายในและใช้หลักการเรียนรู้ที่เน้นบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นแบบอบอุ่น เป็นกันเองทั้งระหว่างผู้ให้การ ฝึกอบรมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม และระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตลอดเวลา นอกจากนี้การเรียนรู้จากสื่อประกอบการฝึกอบรมที่มี คุณภาพและมีความหลากหลาย ให้ใช้เป็นแนวปฏิบัติ รวมทั้งได้ลงมือปฏิบัติ ตามที่ เรียนรู้ร่วมกัน โดยมี ผู้ให้การฝึกอบรมคอยช่วยชี้แนะ ทำให้นักเรียน รู้สึกว่าหลักสูตรฝึกอบรมชาวพุทธนั้นมีคุณค่ามาก ส่งผลให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประนอม ทองไพบูลย์ (2549, บทคัดย่อ) เจตคติโดยภาพรวมของอุบาสก อุบาสิกา ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 ผลการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติตนของนักเรียนระหว่างฝึกอบรม แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง สู้ครอบครัวยุทธ แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง วิถีชีวิตชาวพุทธ แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง สู้เจริญภาวาและวิถีแห่งสติ แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง ทำวัตรเช้า-เย็น สวดมนต์แผ่เมตตา แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง มารยาทชาวพุทธ แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง การเข้าถึงพระรัตนตรัย แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง พิธีการปฏิญาณตนเป็นชาวพุทธ แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 เรื่อง ทางแห่งความสำเร็จ และ แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 เรื่อง อธิษฐานจิตเพื่อชีวิตใหม่ ทั้ง 9 แผนการจัดกิจกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะปัจจัยเสริมสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้คือ นักเรียนที่ตั้งใจมาเข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรมด้วยความเต็มใจ ทำให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นไปด้วยความราบรื่น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกที่สำคัญไม่น้อยไปกว่านี้ อาทิเช่น สถานที่ ทั้งด้านอาคาร ห้องฝึกอบรม ฐานการเรียนรู้ต่างๆ การเตรียมห้องฝึกอบรมทั้งที่เป็นพิธีการ และระหว่างพักผ่อน สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม ทั้งเอกสารประกอบการฝึกอบรม สื่อทั้งภาพและเสียง ใบบางกิจกรรมต่างๆ มีความพร้อมมาก อาหาร และเครื่องดื่ม ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี ด้วยความอนุเคราะห์จากวัดเขาหิน และจากประชาชนในตำบลเขาหิน อำเภอบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี และที่สำคัญมากๆ คือคณะวิทยากรที่ดำเนินกิจกรรมเป็นผู้ที่มีทั้งความรู้ ความสามารถและมีชื่อเสียง และมีความหลากหลาย การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยความราบรื่น และเป็นกันเอง สอดคล้องกับองอาจ พงษ์พิสุทธิบุปผา (2541, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมผู้นำทางการเกษตร สำหรับนักเรียนโครงการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท (อศ.กษ.) พบว่า พฤติกรรมในการแสดงความรู้

ทางการเกษตรและมี ความคิดริเริ่ม-สร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากเดิมในระดับมาก มี พฤติกรรมเป็นผู้นำทางการเกษตรด้านการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร และการประสานงาน เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในระดับ ปานกลาง

3.4 จากผลการวิจัยพบว่าจุดเด่นของการฝึกอบรมยุวพุทธ พบว่าสถานที่ สื่อที่ใช้ใน การฝึกอบรม วิทยากรที่ดำเนินกิจกรรมเป็นผู้ที่มีทั้งความรู้ ความสามารถ อาหาร และเครื่องคัมนักเรียน ที่เข้าร่วมกิจกรรมให้ความร่วมมือในการแต่งกายด้วยชุดนักเรียนอย่างพร้อมเพรียงกัน ให้ความสนใจในแต่กิจกรรมและในแต่ละฐานการปฏิบัติเป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้นที่จะ ปฏิบัติ มีความภาคภูมิใจในการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมครั้งนี้ เพราะเนื้อหาที่ฝึกอบรมนั้น ผู้วิจัยได้สอบถามมาตั้งแต่ต้นแล้ว ส่งผลให้มีความสุข หลังจากได้เข้ารับการปฏิบัติ ทั้งนี้ องค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้การจัดการฝึกอบรม เป็นไปด้วยความสำเร้ง เนื่องจากผู้วิจัยเป็น พระ มีศักยภาพในการประสานงานและขอความร่วมมือจาก พระเถระผู้ใหญ่ ผู้นำชุมชน คณะ วิทยากร ในการขอบประมาณ สถานที่ อาหาร เครื่องคัม อุปกรณ์ในการจัดฝึกอบรม และอื่นๆ อีกมาก ซึ่งหากผู้สนใจจะนำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปใช้ ท่านต้องมีทั้งงบประมาณ อาคารสถานที่ ในการจัดการฝึกอบรม อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม และที่ขาดไม่ได้คือ คณะวิทยากรที่มีความรู้ และความสามารถในการจัดการฝึกอบรม จึงจะทำให้หลักสูตรฝึกอบรมนี้ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำหลักสูตรไปใช้

- 1) ผู้ที่จะนำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปใช้ ต้องมีความพร้อมทั้งสถานที่ อาหาร ที่พัก และ อุปกรณ์ที่ใช้ในการบริหารจัดการในการฝึกอบรมด้วย
- 2) ผู้ที่จะนำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปใช้ ต้องมีความพร้อมในการประสานงานกับ หน่วยงานราชการ ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนในการให้การสนับสนุน รวมทั้งการเชิญวิทยากรที่มี ความรู้ความสามารถอีกด้วย
- 3) การจัดฝึกอบรมแต่ละครั้งต้องใช้งบประมาณที่ค่อนข้างมาก ให้ผู้ที่จะจัดการ ฝึกอบรมเตรียมงบประมาณไว้ให้เพียงพอ
- 4) คณะวิทยากรที่มาให้การฝึกอบรมและดำเนินการจัดกิจกรรมต้องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านการปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการติดตามผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังอบรมไปสักระยะหนึ่ง เพื่อดูพฤติกรรม และความคงทนในการเรียนรู้ต่อไป
- 2) ทำหลักสูตรครั้งต่อไป อาจนำหลักสูตรไปปรับเปลี่ยนเนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องอื่นๆ ทางด้านมารยาทชาวพุทธ เพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรไปสู่พุทธศาสนิกชน ผู้สนใจทั่วไป เช่น นักเรียนใน
ช่วงชั้นอื่นๆ นักศึกษา เพื่อที่จะทำให้นักเรียนนักศึกษาประพฤติปฏิบัติตนถูกจารีตประเพณีของ
คนไทยเราเพิ่มมากขึ้น